

DZIAŁ I. POSTĘPOWANIE KARNE

Czy wiesz, że...

W średniowieczu na pierwszym miejscu wśród dowodów stawiano formalne środki dowodowe, takie jak np. przysięga, pojedynek czy sąd boży? W niektórych wypadkach wystarczyło, że oskarżony złożył przysięgę oczyszczającą, by przekonać sąd co do swojej niewinności. Dotyczyło to osób, które cieszyły się dobrą sławą. Pomylenie się w rocie przysięgi mogło przynieść za sobą przegranie procesu. Oto przykład następujących po sobie formalnych czynności w średniowiecznym procesie angielskim: w przypadku zarzutu zabójstwa odpierający posądzenie musiał rzucić na ziemię rękawiczkę, którą podnieść zobowiązany był oskarżyciel, utrzymujący, że oskarżony dopuścił się zarzuczonego czynu. Następnie oskarżony, który nie przyznawał się do winy, zaprzeczał zarzutowi przez złożenie przysięgi według rotacji przewidzianej przez prawo. W prawej ręce trzymał Biblię, a w lewej dłoń oskarżyciela. Oskarżyciel odpowiadał mu przez wypowiedzenie określonej formuły. Jeżeli dwie strony pozostawały w ten sposób przy swoim, to środkiem dowodowym był pojedynek między nimi. Oskarżonego uznawano za niewinnego, gdy zabił swojego przeciwnika bądź gdy pojedynek trwał od rana do wieczora i nie został rozstrzygnięty.

Jeśli chodzi o sąd boży, to jego przykładem była próba krzyża, która polegała na tym, że strony sporu stawały pod dwoma krzyżami i podnosiły ręce. Ta strona, która pierwsza opuściła ręce, przegrywała proces. Ordalium to stosowane było często w sprawach między mężem a żoną. Osoby starsze (po 60. roku życia) mogły wystawiać w zastępstwie swoje dzieci.

CZĘŚĆ I. UWAGI OGÓLNE

ROZDZIAŁ 1. UWAGI WPROWADZAJĄCE

Postępowanie karne w sprawach należących do właściwości sądów toczy się według przepisów KPK (art. 1 KPK).

Wyróżnia się trzy zasadnicze cele postępowania karnego przedstawione poniżej.

Dyrektywa trafnej represji karnej (art. 2 § 1 pkt 1 i 2 KPK)	Dyrektywa poszanowania godności i interesów pokrzywdzonego (art. 2 § 1 pkt 3 KPK)	Dyrektywa szybkości postępowania (art. 2 § 1 pkt 4 KPK)
Celem postępowania karnego jest, aby sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności, zaś przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego	Celem postępowania karnego jest, aby uwzględnione zostały prawnie chronione interesy pokrzywdzonego, przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności	Celem postępowania karnego jest, aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie

Naczelną zasadą procesu karnego jest zasada prawdy materialnej, zgodnie z którą podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne (art. 2 § 2 KPK).

Postępowanie karne w granicach określonych w ustawie odbywa się z **udziałem czynnika społecznego** (art. 3 KPK).

Organy prowadzące postępowanie karne są obowiązane **badać oraz uwzględniać** okoliczności przemawiające zarówno na **korzyść, jak i na niekorzyść** oskarżonego (art. 4 KPK).

Jedną z podstawowych zasad postępowania karnego jest zasada domniemania niewinności oskarżonego, wyrażona w art. 5 KPK. Zgodnie z tym przepisem oskarżonego uważa się za **niewinnego**, dopóki wina jego **nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem**.

Ważne

Niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego (*in dubio pro reo*).

Przykład

W rozpatrywanej przez sąd sprawie występują dwie wersje zdarzenia, spośród których w jednej oskarżony nie przyznaje się do winy, dowody przeciwstawne jego wyjaśnieniom i korzystnym dla niego zeznaniom powinny być szczególnie wnikliwie i starannie przeanalizowane pod względem oczywistości, ale przede wszystkim spójności, tak indywidualnej, jak i generalnej, a więc w odniesieniu do całości zgromadzonego materiału dowodowego, w tym pod kątem ich wzajemnej korelacji. Gdy po wykorzystaniu wszelkich istniejących możliwości wątpliwości nie zostaną usunięte, należy je wytłumaczyć w sposób korzystny dla oskarżonego. Stan określany przez ustawodawcę jako niedające się usunąć wątpliwości nie polega bowiem na występowaniu konkurencyjnych wersji zdarzenia wynikających ze sprzecznych dowodów, lecz na braku możliwości ich rozstrzygnięcia przy użyciu zasad określonych w art. 7 KPK.

Podejrzany lub oskarżony (tj. osoba, wobec której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów lub osoba, wobec której skierowano do sądu akt oskarżenia) ma **prawo do obrony**, które obejmuje prawo do samodzielnej obrony przed oskarżeniem (obrona materialna) oraz **prawo do korzystania z pomocy obrońcy (obrona formalna)**. O tym uprawnieniu należy podejrzanego i oskarżonego pouczyć.

Przykład

Prawo do obrony można rozumieć również jako:

- ▶ prawo do informacji o treści zarzutów i ich zmianach (art. 300 § 1 KPK),
- ▶ prawo do odmowy składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytania (art. 175 § 1 KPK),
- ▶ prawo dostępu do akt (art. 156 KPK),
- ▶ aktywne formy obrony (np. prawo do zgłaszania wniosków dowodowych – art. 167 KPK, prawo do zadawania pytań podmiotom przesłuchiwanym – art. 370 § 1 KPK, prawo do skarżenia orzeczeń).

Zasada swobodnej oceny dowodów wyrażona została w art. 7 KPK. Polega ona na tym, że organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie **wszystkich przeprowadzonych dowodów**, ocenianych **swobodnie** z uwzględnieniem zasad **prawidłowego rozumowania** oraz **wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego**.

Sąd karny jest niezależny w swoich rozstrzygnięciach. Rozstrzyga on **samodzielnie** zagadnienia faktyczne i prawne oraz **nie jest związany** rozstrzygnięciem innego sądu lub organu. Jednak prawomocne rozstrzygnięcia sądu **kształtujące prawo lub stosunek prawny są wiążące** (np. unieważnienie małżeństwa, orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu jest dla sądu karnego wiążące).

Należy jednak pamiętać, że **sąd karny związany jest orzeczeniami TK** (wynika to z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP). Ponadto **sąd karny związany jest wykładnią prawa dokonaną przez inne sądy** w następujących przypadkach:

- ▶ art. 442 § 3 KPK – **stanowisko sądu odwoławczego jest wiążące dla sądu, któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania** (wskazania te nie mogą dotyczyć jednak sposobu oceny określonych dowodów, ponieważ mogłoby to prowadzić do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów),
- ▶ art. 441 § 3 KPK – **uchwała SN zapadła w wyniku rozpoznania zagadnienia prawnego przekazanego przez sąd odwoławczy jest wiążąca także dla sądu I instancji**, gdyby wyrok został uchylony i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania,

Sąd Najwyższy związany jest uchwałą wydaną przez ten sąd, gdy ma ona rangę zasady prawnej – art. 88 SNU.

Zgodnie z zasadą oficjalności (czyli działania z urzędu), jeżeli ustawa nie wymaga w danej sprawie wniosku określonej osoby, instytucji lub organu albo zezwolenia władzy, organy procesowe prowadzą postępowanie i dokonują czynności **z urzędu** (art. 9 § 1 KPK).

Strony i inne osoby bezpośrednio zainteresowane mogą składać **wnioski** o dokonanie również tych czynności, które organ może lub ma obowiązek podejmować z urzędu.

Zasada legalizmu wyrażona została w art. 10 § 1 KPK. W myśl tego przepisu organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do **wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego**. Natomiast oskarżyciel publiczny ma także obowiązek **wnieść i popierać** oskarżenie o czyn ścigany z urzędu.

Instrumentem kontrolnym służącym stronom do wymuszenia na organach procesowych przestrzegania zasady legalizmu są np. **środki zaskarżenia** (postanowienie o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania można zaskarżyć. W razie powtórnego wydania przez prokuratora postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania istnieje możliwość wniesienia **subsydiarnego aktu oskarżenia** – art. 55 § 1 KPK).

Ważne

Z wyjątkiem wypadków określonych w ustawie lub w prawie międzynarodowym, nikt nie może być zwolniony od odpowiedzialności za popełnione przestępstwo.

W sprawie o występki zagrożony karą **pozbawienia wolności do lat 5** postępowanie może zostać umorzone, jeżeli orzeczenie wobec oskarżonego kary byłoby oczywiście **niecelowe** ze względu na rodzaj i wysokość kary prawomocnie orzeczonej za inne przestępstwo, a **interes pokrzywdzonego nie sprzeciwia się** temu (art. 11 § 1 KPK). Umorzenie takie (zwane absorpcyjnym) jest możliwe w **każdym stadium** postępowania karnego, zarówno przygotowawczego, jak i sądowego.

Ważne

Umorzenie absorpcyjne następuje zawsze w formie postanowienia.

W przypadku gdy kara za inne przestępstwo **nie została prawomocnie orzeczona**, postępowanie można **zawiesić**.

Zawieszone postępowanie powinno zostać:

- ▶ **umorzone** albo
- ▶ **podjęte**

przed upływem **3 miesięcy** od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie o inne przestępstwo.

Jeżeli prawomocny wyrok, z powodu którego postępowanie zostało umorzone, został **uchylony** lub jego treść uległa **istotnej zmianie**, możliwe jest **wznowienie** umorzonego postępowania (**istotna zmiana** = taka zmiana, która powoduje niespełnianie już przesłanki „niecelowości” prowadzenia postępowania).

W sprawach o przestępstwa ścigane na wniosek postępowanie **z chwilą złożenia wniosku** toczy się **z urzędu**. Organ ścigania poucza osobę uprawnioną do złożenia wniosku o przysługującym jej uprawnieniu (art. 12 § 1 KPK).

Przykłady

- ▶ przestępstwa bezwzględnie wnioskowe (ścigane jedynie na wniosek) to m.in.:
 - wykonanie zabiegu leczniczego bez zgody pacjenta (art. 192 § 2 KK),
 - niealimentacja (art. 209 § 2 KK),
 - uszkodzenie mienia (art. 288 § 4 KK);
- ▶ przestępstwa względnie wnioskowe (w typie podstawowym ścigane są z urzędu, ale popełnione na szkodę osoby najbliższej są ścigane wyłącznie na wniosek):
 - kradzież (art. 278 § 4 KK),
 - oszustwo (art. 286 § 4 KK),
 - zabór pojazdu w celu krótkotrwałego użycia (art. 289 § 5 KK).

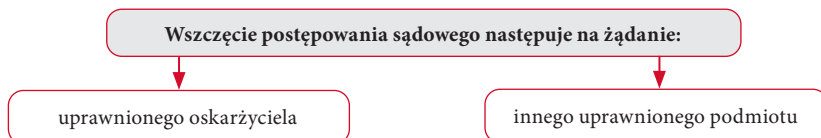
Samo złożenie zawiadomienia o popełnionym przestępstwie nie stanowi złożenia wniosku o ściganie. Ponowne złożenie wniosku po jego cofnięciu jest niedopuszczalne.

W przypadku istnienia wielu pokrzywdzonych i wniosku ścigania np. tylko od jednego pokrzywdzonego, nie jest możliwe przypisanie popełnienia czynu zabronionego na szkodę pokrzywdzonych, którzy nie złożyli wniosku.

Ważne

Uzyskanie wniosku o ściganie należy co do zasady do oskarżyciela. Jeżeli potrzeba uzyskania wniosku wynika wyłącznie z uprzedzenia stron przez sąd o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu (art. 399 § 1 KPK), uzyskanie wniosku jest obowiązkiem sądu (art. 12 § 1a KPK).

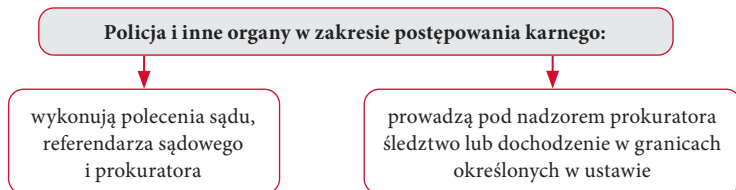

Ważne

Oskarżyciel publiczny może cofnąć akt oskarżenia do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. W toku przewodu sądowego przed sądem I instancji cofnięcie aktu oskarżenia dopuszczalne jest jedynie za zgodą oskarżonego.

Ponowne wniesienie aktu oskarżenia przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn jest niedopuszczalne.

Wszystkie instytucje państwowe, samorządowe i społeczne mają obowiązek **udzielać pomocy** organom prowadzącym postępowanie karne – w zakresie swego działania w terminie wyznaczonym przez te organy.

Przesłanki procesowe są to określone w art. 17 § 1 KPK od strony negatywnej okoliczności, gdy postępowania karnego **nie wszczyna się**, a wszczęte **umarza**. Poniższa tabela pokazuje podział tych przesłanek.

Przesłanki materialne (określone w prawie karnym materialnym)	Przesłanki mieszane (mające cechy zarówno przesłanek materialnych, jak i formalnych)	Przesłanki formalne (określone w prawie karnym procesowym)
▶ czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia ▶ czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa ▶ społeczna szkodliwość czynu jest znikoma ▶ ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze	▶ nastąpiło przedawnienie karalności ▶ sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych ▶ zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie	▶ oskarżony zmarł ▶ postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się ▶ brak skargi uprawnionego oskarżyciela ▶ brak wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, chyba że ustawa stanowi inaczej

Przykład

Oskarżony zmarł w trakcie toczącego się postępowania. Śmierć oskarżonego stanowi bezwzględną przeszkodę do prowadzenia postępowania karnego. Z chwilą jej nastąpienia aktualizuje się wyrażony w art. 17 § 1 pkt 5 KPK zakaz wszczynania procesu, zaś w przypadku postępowania już wszczętego pojawia się konieczność jego umorzenia. Jednocześnie śmierć oskarżonego przed uprawomocnieniem się wyroku skazującego wyłącza możliwość toczenia się postępowania ze skutkiem *ex tunc*. Tym samym, w przypadku gdy po wydaniu wyroku przez sąd I instancji, a przed jego uprawomocnieniem się, nastąpiła śmierć oskarżonego, orzeczenie to powinno być traktowane jako dotknięte wadą prawną w postaci bezwzględnej przesłanki uchylenia orzeczenia, uregulowanej w art. 439 § 1 pkt 9 w zw z. art. 17 § 1 pkt 5 KPK. W takiej sytuacji sąd II instancji uchyła zaskarżony wyrok i umarza postępowanie w sprawie. Należy jednak mieć na względzie dyspozycję art. 439 § 2 KPK, z którego wynika, że w sytuacji, w której sąd I instancji uniewinni oskarżonego, a przed orzeczeniem sądu odwoławczego wystąpi negatywna przesłanka procesowa w postaci np. śmierci oskarżonego bądź przedawnienia karalności czynu, sąd II instancji może uchylić wyrok uniewinniający i umorzyć postępowanie tylko wówczas, gdy nie będzie podstaw do utrzymania w mocy wyroku uniewinniającego.

Istotne jest przy tym to, że istnienie okoliczności w takiej postaci, że: ustawa stanowi, iż sprawca nie podlega karze, oskarżony zmarł lub nastąpiło przedawnienie karalności, nie wyłącza postępowania w przedmiocie przepadku, o którym mowa w art. 45 KK i art. 43a KKS.

Ważne

Warto podczas nauki zestawić treść art. 17 § 1 z art. 414 § 1 KPK (a w postępowaniu odwoławczym z art. 439 § 2 KPK), który określa, jakie rozstrzygnięcia wydaje sąd w razie wykrycia przeszkody procesowej na etapie wyrokowania – co daje podstawę do podziału przesłanek procesowych na przesłanki uniewinnienia i przesłanki umorzenia.

Zawieszenie postępowania jest to czasowe wstrzymanie biegu procesu, gdy kwestia odpowiedzialności nie została jeszcze rozstrzygnięta.

Postępowanie **zawiesza się** w przypadku gdy zachodzi **długotrwała przeszkoda** uniemożliwiająca prowadzenie postępowania, a w szczególności jeżeli:

- ▶ nie można ująć oskarżonego albo
- ▶ oskarżony nie może brać udziału w postępowaniu z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby.

Przez pojęcie **długotrwałej przeszkody** należy rozumieć taką przeszkodę, której termin ustania bądź jest w ogóle **trudny do ustalenia**, bądź co najmniej jest tak odległy, że przekracza wszystkie dopuszczalne okresy odroczenia rozprawy. Oznacza to, że prowadzenie postępowania jest w ogóle niemożliwe. Za długotrwałą przeszkodę nie można uznać trudności występujących w przeprowadzeniu postępowania, które nie wyłączają możliwości prowadzenia postępowania.

Niemożność ujęcia oskarżonego obejmuje nie tylko ukrywanie się sprawcy, ale także długotrwałą nieobecność oskarżonego w kraju, połączoną z niemożliwością przesłuchania oskarżonego za granicą w celu dalszego prowadzenia postępowania przygotowawczego do czasu jego powrotu, gdy postępowanie ekstradycyjne nie zostało wszczęte bądź przeciąga się.

Choroba psychiczna lub inna ciężka choroba to taka choroba, która uniemożliwia oskarżonemu wzięcie udziału w postępowaniu. Musi być ona długotrwała. Oczywiście jest, że nie każda choroba psychiczna prowadzi do zawieszenia postępowania. Niemożność prowadzenia postępowania nastąpi tylko wówczas, gdy oskarżony pomimo udziału obrońcy nie jest w stanie kierować swoim zachowaniem w toku procesu, co wiąże się z tym, że nie jest władny składać właściwych oświadczeń oraz nie rozumie przeprowadzanych czynności procesowych. Fakty te potwierdza się w zaświadczeniu lekarskim, a także opinii biegłego lekarza odpowiedniej specjalności.

Postępowanie ulega zawieszeniu na czas trwania przeszkody.

Na postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania przysługuje **zażalenie**, niezależnie od tego, czy zapadło ono w postępowaniu przygotowawczym, czy sądowym.

W czasie zawieszenia postępowania należy jednak dokonać odpowiednich czynności w celu **zabezpieczenia dowodów** przed ich utratą lub zniekształceniem (np. przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, przesłuchanie świadka zdarzenia w chwili jego ujawnienia).

Ważne

W czasie trwania zawieszenia dopuszczalne jest podejmowanie czynności innych niż dowodowe, które zmierzają do usunięcia przeszkody w celu kontynuowania postępowania, np. organ procesowy może wystąpić do sądu o tymczasowe aresztowanie, można wydać postanowienie o poszukiwaniu podejrzanego listem gończym, zlecać Policji czynności operacyjne mające na celu ustalenie miejsca pobytu oskarżonego.

Postępowanie ulega zawieszeniu również w przypadku:

→ gdy kara za inne przestępstwo nie została prawomocnie orzeczona, a zachodzi możliwość umorzenia absorpcyjnego (art. 11 § 2 KPK – przesłanka fakultatywna)

→ śmierci oskarżyciela prywatnego (art. 61 § 1 KPK – przesłanka obligatoryjna)

→ śmierci oskarżyciela posiłkowego, który samodzielnie popierał oskarżenie (art. 58 § 2 KPK – przesłanka obligatoryjna)

→ gdy nie można ująć skazanego albo nie można wobec niego wykonać orzeczenia z powodów zdrowotnych (art. 15 § 2 KKW – przesłanka obligatoryjna)

→ osoby, która została posłem lub senatorem (ale wstrzymany został bieg przedawnienia przestępstwa) (art. 105 ust. 3 w zw. z art. 108 Konstytucji RP – przesłanka obligatoryjna)

→ trwania postępowania przeciw innym sprawcom, przeciw którym zeznaje świadek koronny (na czas jego trwania) (art. 7 ŚwKoronU – przesłanka obligatoryjna)

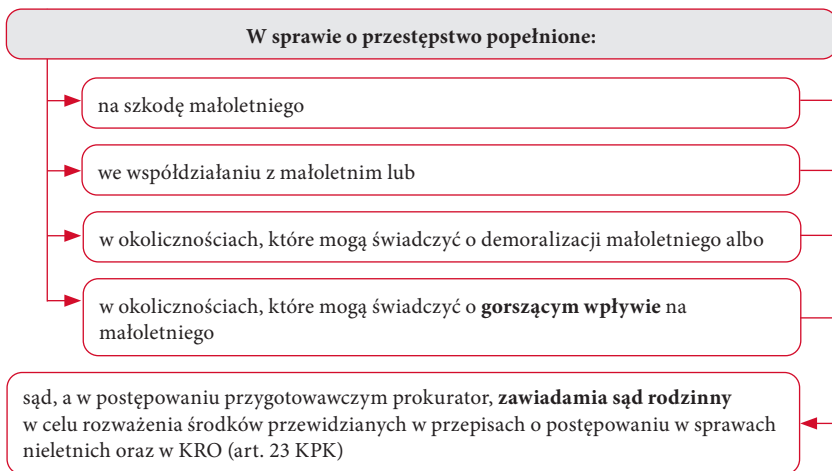
→ gdy nieletni ukrywa się lub nie można go ująć (art. 30a WspResNielU – przesłanka fakultatywna)

→ gdy osoba uzależniona (której zarzuca się popełnienie czynu zagrożonego do 5 lat pozbawienia wolności) podda się leczeniu/rehabilitacji/udziałowi w programie profilaktyczno-leczniczym – na czas trwania tego leczenia (art. 72 NarkU – przesłanka fakultatywna)

Ważne

Zawieszenie nie stoi na przeszkodzie stosowaniu środków zapobiegawczych (art. 255 KPK) oraz wniesieniu i rozpoznaniu na korzyść oskarżonego kasacji i wniosku o wznowienie postępowania (art. 529 i 545 KPK).

W postępowaniu karnym możliwe jest przeprowadzenie mediacji. Celem postępowania mediacyjnego jest doprowadzenie do zawarcia **ugody** przez strony przed mediatorem. Zgodnie z art. 23a § 1 KPK **sąd lub referendarz sądowy**, a w postępowaniu przygotowawczym **prokurator lub inny organ prowadzący to postępowanie** może z inicjatywy lub za zgodą oskarżonego i pokrzywdzonego skierować sprawę (postanowieniem) do **instytucji lub osoby do tego uprawnionej** w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego między pokrzywdzonym i oskarżonym, o czym się ich poucza, informując o celach i zasadach postępowania mediacyjnego, w tym o treści art. 178a KPK (nie wolno przesłuchiwać jako świadka mediatora co do faktów, o których dowiedział się od oskarżonego lub pokrzywdzonego, prowadząc postępowanie mediacyjne, z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 KK).

Postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji jest **niezaskarżalne**. W sytuacji gdy wydaje je organ dochodzenia, postanowienie to **nie wymaga zatwierdzenia przez prokuratora**, ale **może zostać ono przez prokuratora uchylone** w trybie art. 326 § 3 pkt 4 KPK.

Postępowanie mediacyjne nie powinno trwać dłużej niż **miesiąc**. Okresu postępowania mediacyjnego **nie wlicza się** do czasu trwania postępowania przygotowawczego.

Postępowania mediacyjnego nie może prowadzić:

- osoba, co do której w sprawie zachodzą okoliczności przewidziane dla wyłączenia sędziego
- czynny zawodowo sędzia
- prokurator
- asesor prokuratorski
- aplikant do wymienionych powyżej zawodów
- ławnik
- referendarz sądowy
- asystent sędziego
- asystent prokuratora
- funkcjonariusz instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw

Udział oskarżonego i pokrzywdzonego w postępowaniu mediacyjnym jest **dobrowolny**. Zgodę na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym odbiera organ kierujący sprawę do mediacji lub mediator, po wyjaśnieniu oskarżonemu i pokrzywdzonemu celów i zasad postępowania mediacyjnego i pouczeniu ich o możliwości cofnięcia tej zgody aż do zakończenia postępowania mediacyjnego.

Mediatorowi udostępnia się akta sprawy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego.

Postępowanie mediacyjne prowadzi się w sposób **bezzstronny i poufny**.

ROZDZIAŁ 2. ZASADY POSTĘPOWANIA KARNEGO

Najważniejsze zasady postępowania karnego zostały zawarte w znajdującej się poniżej tabeli.

Zasady ogólnoprawne	Zasady dynamiki procesowej	Zasady poznania dowodowego	Zasady gwarancyjne
1	2	3	4
Zasada praworządności ▶ nakaz działania zgodnie z prawem ▶ określona m.in. w Konstytucji RP (art. 7) Zasada niezależności sądów i niezawisłości sędziów ▶ niezawisłość sędziów ▶ niezależność sądów ▶ dwuinstancyjność postępowania sądowego ▶ prawo do sądu	Zasada oficjalności ▶ działanie z urzędu ▶ nie zależy od woli pokrzywdzonego ▶ proces prowadzą organy państwowe Wyjątki: ▶ prywatny akt oskarżenia ▶ subsydiarny akt oskarżenia	Zasada prawdy materialnej ▶ adresowana do organu procesowego ▶ dotyczy wyłącznie stanu faktycznego sprawy	Zasada prawa do obrony ▶ oskarżonemu przysługuje prawo do obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy go pouczyć ▶ obrona: – formalna – korzystanie z pomocy obrońcy (w liczbie maksymalnie 3 jednocześnie – art. 77 KPK) – materialna – prawo do samodzielnego odpięrania zarzutów oskarżenia